

ХАЛҚАРО МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТ СТАНДАРТЛАРИ АСОСИДА ЎЗБЕКИСТОНДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.

Д.Э. Ишанходжаева, старший преподаватель

Ташкентского финансового института (Узбекистан, г.Ташкент)

М.И. Азизова, старший преподаватель

Ташкентского финансового института (Узбекистан, г. Ташкент)

Мақолада молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботни тузиш тартиби келтирилган. Шунингдек, молиявий ҳисоботни тузишда миллий ва халқаро тажриба таҳлил қилинган.

***Таянч сўзлар:** молиявий ҳисобот, молиявий ҳисоботнинг халқаро стандарти, молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот, ялпи даромад тўғрисида ҳисобот, даромад, харажат.*

Ҳозирги вақтда иқтисодиётнинг долзарб муаммоларидан бири бу мамлакатда мавжуд бухгалтерия ҳисоботи ва ҳисобот тизимини халқаро талабларга мувофиқ равишда ислоҳ қилишдир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ақсиядорлик жамятларида корпоратив бошқарувнинг замонавий усуллари жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги фармонига биноан халқаро молиявий ҳисобот стандартлари асосида тузилган молиявий ҳисоботларни мажбурий нашр этиш таъминланмоқда.

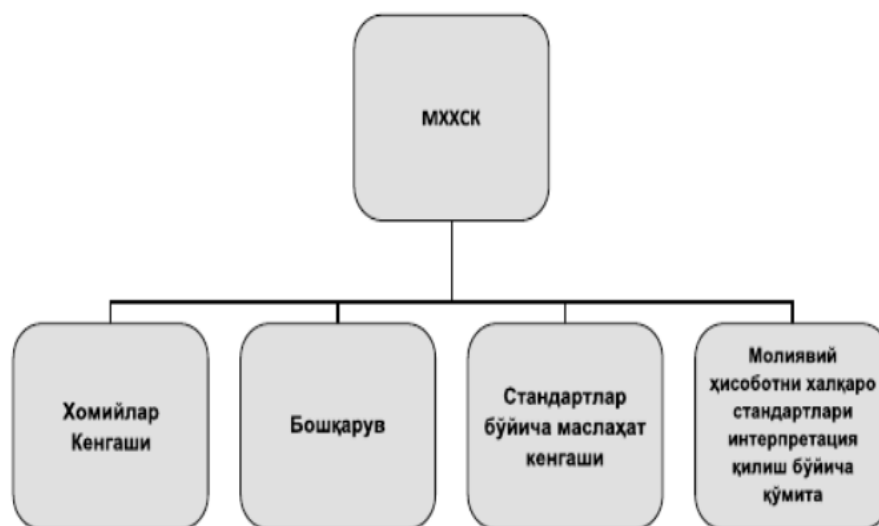
2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси доирасида, ососий пунктларидан бирида қимматли қоғозлар бозорини ривожлантириш ҳисобланади диб таққаб ўтилган, Ўзбекистон Республикаси Капитал бозорини ривожлантириш агентлиги 2019 йил 25 декабрда "2020-2025 йилларда капитал бозорини ривожлантириш стратегиясини" тақдим этади. Стратегиянинг биринчи мақсади аҳолининг молиявий саводхонлигини оширишни ва турли инвесторларнинг қимматли қоғозларга бўлган талабини оширишни назарда тутди, бу еса хорижий инвесторларнинг маҳаллий бозорга киришини осонлаштиради ва Ўзбекистон Республикаси резидентларига чет ел ақсияларини сотиб олишга имкон беради. [1]

Ўзбекистоннинг экспортга йўналтирилган иқтисодиёти, ташқи бозорга кириб боришини кучайтирилиши бугинги долзарб вазифалардан битаси бўлиб келмоқда Бунинг учун бухгалтерия ҳисоботи ва ҳисоботининг халқаро тизимини жорий қилиш керак, бу жаҳон иқтисодий ҳамжамятига қўшилишнинг ососий шартидир.

Халқаро молиявий ҳисобот стандартлари кўплаб мамлакатларда кенг қўлланиладиган молиявий ҳисоботларни тайёрлаш ва тақдим этиш учун

қабул қилинган тамойилларнинг халқаро тизимидир. Инвестор учун қайси мамлакатда ўз капиталини киритиши борасида тубдан фарқ йўқ. Инвестор капитал қўйилмаларнинг самарадорлиги тўғрисида ишонч ҳосил қилмаса, фарқ сезиларли бўлади. Молиявий ҳисобот шаффоф бўлиши ва халқаро талабларга жавоб бериши учун, халқаро молиявий ҳисобот стандартларида белгиланган принциплар ва қоидаларга амал қилиш керак. Мамлакат иқтисодий ривожланишининг асосий йўналиши - ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш бугунги кундаги асосий вазифалардан биридир. [2]

Маълумки, бухгалтерия ҳисоби молиявий маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш ва фойдаланувчиларнинг кенг доирасига тақдим этиш тизими бўлиб, бозор иқтисодиёти ривожланишида муҳим рол ўйнайди. Шу муносабат билан мамлакатимизда иқтисодиётимизнинг ўзига хос хусусиятларини

1-расм. МХХСК тузилмаси. [4]

ҳисобга олган ҳолда халқаро молиявий ҳисобот стандартларига яқин бўлган Бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартлари ишлаб чиқарилган ва жорий этилган.[3] Шундай қилиб, бухгалтерия ҳисобини ислоҳ қилишнинг ушбу босқичида Ўзбекистонда халқаро молиявий ҳисобот стандартларини қабул қилиш ва жорий этиш муаммолари ва уларни ҳал қилиш усуллари жуда долзарбдир.

Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисоботи ва ҳисоботини ислоҳ қилишнинг мақсадларига қуйидагилар киради:

- республика иқтисодиётида содир бўлаётган жараёнларни самарали тартибга солиш тизимини жорий этиш учун шароит яратиш;
- ахборот тўплаш, қайта ишлаш ва узатиш тизими, бошқарув қарорлари натижаларини башорат қилиш ва баҳолаш тизими асосида иқтисодий ривожланишнинг ретроспектив тенденцияларини ўз вақтида аниқлаш.

Бухгалтерия ҳисобини ташкил этишни янада бухгалтерия ҳисобининг назорат функцияларини кучайтириш, бухгалтерия ҳисоби маълумотларининг аналитиклигини кенгайтириш ва ушбу маълумотлардан бошқариш ва

иқтисодий асосланган қарорларни қабул қилиш учун фойдаланиш самарадорлигини оширишга, бухгалтерия ходимларининг иқтисодий ишларда фаолроқ иштирок етишларига йўналтирилган бўлиши керак. [4]

Одатда, халқаро стандартларни қабул қилиш тўғрисида гап кетганда, улар асосан корпоратив даражадаги бухгалтерия ҳисобига мурожаат қилишади.

Шу билан бирга, давлат молиявий бошқаруви соҳасида бухгалтерия ҳисобининг айрим қоидалари ва ўзига хос хусусиятлари халқаро қоидаларга жавоб берадиган стандартлар орқали ҳам тартибга солиниши керак. Яъни, бюджет ҳисоби деб аталадиган нарса халқаро молиявий ҳисоботстандартлари талабларига жавоб бериши керак.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. "2020-2025 йилларда капитал бозорини ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида" ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони УП-11311
2. Авлокулов А.З. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларида молиявий натижалар кўрсаткичларини ақс эттириш хусусиятлари. //Халқаро молия ва ҳисоб. Но 2, март-апрел, 2017 йил.
3. Ташназаров С.Н. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларива уларга ўтиш зарурияти. //Иқтисод ва молия / Экономика и финансы 2016, Но7.
4. «Молиявий ҳисоботни биринчи марта қўллаш» номли 1-сон МҲХС. [хтtps://www.nrm.uz/](https://www.nrm.uz/)
5. Иқтисод ва молия/ 2017.3 нашри.

Improved management of accounting in Uzbekistan.

D.E. Ishankhodzhaeva, senior lecturer

Tashkent Institute of Finance
(Uzbekistan, Tashkent city)

M. I. Azizova, Senior lecturer
Tashkent Institute of Finance
(Uzbekistan, Tashkent city)

Abstract: The article describes the procedure for preparing a statement of financial performance in accordance with International Financial Reporting Standards.

National and international experience in preparing financial statements was also analyzed.

Key words: Financial reporting, International Financial Reporting Standard, statement of financial performance, gross income statement, income, expense.